

I N G E B O E K T

SpreekWijs

Lieve Cornelis, Esther Koreman, An Lippens & Annelie Willems (2008). *SpreekWijs* 1.1. Wommelgem: Van In.

ONDERDELEN

- een leerwerkschrift voor de cursist inclusief 3 cd's waarvan 2 met luisterfragmenten en 1 met uitspraak oefeningen (17 euro) – ISBN 978 90 306 4779 9 (+ online lesmateriaal met een code toegankelijk op www.knooppunt.net);
- een docentenhandleiding inclusief cd en fotoset met 36 afbeeldingen op A3-formaat (42 euro) – ISBN 978 90 306 9920 5;
- een bordboek (95 euro) – ISBN 978 90 306 4996 (Wat is een bordboek?)

Zie www.vanin.be/cms_master/bordboekplus.

DOELGROEP EN NIVEAU

Hooggeschoolde volwassenen, beginniveau 1.1. In een gewoon traject gaat het om de eerste module van 120 lestijden. Vanaf september 09 is de volledige methode ook voor 1.2 beschikbaar.

OPBOUW

Het leerwerkschrift is opgebouwd uit 10 samenhangende hoofdstukken met een verhaallijn als rode draad. De doelen, taalhandelingen, ... die vermeld worden in het leerplan komen in deze leerlijn cyclisch aan bod.

In elk hoofdstuk wordt aandacht besteed aan grammatica en semantiek. Blauwe kaders voor de grammaticale ondersteuning en groene kaders voor de semantische ondersteuning en taalhandelingen.

Aan het einde van elk hoofdstuk wordt er extra gefocust op de woordenschat. Je vindt er telkens één (of twee) tekening(en) waaruit de cursisten zoveel mogelijk woorden moeten halen. (Volgens de docent die het materiaal uitprobeerde, zou een nummering op de prenten duidelijker maken wat er moet onthouden worden). Verder zijn er ook woordspinnen afgebeeld waarbij de cursisten gevraagd wordt associaties te maken met woorden of zinnen.

Achteraan in het boek is er een totaaloverzicht van de behandelde grammatica, syntaxis en spelling opgenomen. Dit alles in een duidelijke en kleurige lay-out. Oefeningen (invullen, combineren, ...) op het taalsysteem staan ter afronding van elk hoofdstuk op de laatste pagina en helemaal achteraan in het leerwerkschrift.

Door middel van symbooltjes wordt weergegeven welke vaardigheid wordt geoefend.

De methode is cyclisch opgebouwd. Verschillende contexten worden veelvuldig aangeboden (van eenvoudig naar moeilijk) in de verschillende hoofdstukken.

DIDACTISCHE AANPAK

Dit leermiddel kadert binnen de functioneel-communicatieve methode en is vooral gericht op wat de cursisten met de taal moeten kunnen doen. Het aangeleerde is dus ook zinvol en bruikbaar in de dagelijkse realiteit (beroep, sociale contacten, ...) van de taalleerders.

In deze reeks staan de vier vaardigheden centraal met bijzondere aandacht voor luisteren en spreken. Lezen en schrijven komen – zoals de auteurs het in hun inleiding zeggen – alleen aan bod als dit communicatief en functioneel verantwoord is.

De cursisten worden aan de hand van scenariofoto's uitgenodigd en gemotiveerd om te spreken. Deze foto's worden gebruikt om voorkennis op te roepen. Het leren gebeurt op een inductieve manier, dat wil zeggen dat men steeds vertrekt vanuit een dialoog, foto, document en vervolgens komt tot de ondersteunende kenniselementen.

Evenals bij de *Nieuwe SpreekRecht*, een leermiddel voor lager geschoolde volwassen leerders bij dezelfde uitgeverij, is de rode draad doorheen alle hoofdstukken een verhaal. Het verhaal in *SpreekWijs 1.1* speelt zich af in en rond een (fictief) buurthuis in Lier. We volgen verschillende personages in hun dagelijks doen en laten. Het gaat hier dan ook heel dikwijls om herkenbare situaties voor de cursisten. Dat is een interessant en motiverend uitgangspunt en het maakt dat er in elk nieuw lesgeheel of hoofdstuk voor de cursisten altijd herkenbare en vertrouwde elementen zitten.

BENADERING VAN WOORDENSCHAT EN GRAMMATICA

GRAMMATICA

SpreekWijs 1.1 wil voornamelijk aan de vaardigheid van de cursisten werken, maar er is toch veel aandacht voor kenniselementen.

WOORDENSCHAT

Hoewel de methode niet expliciet rond thema's werkt zoals bijvoorbeeld 'kleding', 'op reis', 'eten' ... komt de woordenschat hiervoor wel aan bod. Via de taalhandelingen, bijvoorbeeld 'Beschrijf iemands uiterlijk', wordt de woordenschat van de kledingstukken aangeleerd. Positief voor de lespraktijk is dat men vanaf de eerste lessen en hoofdstukken de nadruk legt op een aantal functionele woorden (schooltaalwoorden), vragen en zinnen voor de cursus, zoals: 'Kan u dat herhalen?', 'Ik begrijp ... niet.', ...

De auteurs geloven sterk in de driefasendidactiek. De woorden worden aangeboden in een luister- of leesstukje. Daarna volgt de receptieve verankering door woorden aan te kruisen, te selecteren, in te vullen, ... en ten slotte moeten de cursisten de woordenschat ook actief produceren. Aan het einde van elk hoofdstuk kan de geleerde woordenschat herhaald en eventueel aangevuld worden aan de hand van tekeningen en woordenspinnen.

In het leerwerkschrift staan geen woordenlijsten, maar die zijn wel online beschikbaar als de docent ze wil gebruiken. Toch laten de auteurs ook nog veel aan de docent zelf over. Zo zijn de drie fasen niet altijd allemaal in het leerwerkschrift uitgewerkt en stellen de auteurs: *"Wij vinden dat elke klasgroep – en eigenlijk zelfs elke cursist – nood heeft aan een persoonlijke woordenschat. Dus alle woorden zijn suggesties, u maakt hieruit een keuze en vult die aan op maat van uw cursistengroep."* (handleiding, p. 5)

De grammatica is in deze methode geen doel, maar een middel. Op inductieve wijze, dus vanuit een concrete gebruikscontext, wordt er naar systematiek toegewerkt. Voor de aanbeng van de grammatica worden verschillende werkvormen gesuggereerd. Achteraan in het leerwerkschrift vindt de cursist een overzicht (grammatica, syntaxis en spelling) van de behandelde taalsystemen die kleurig in kaders, kolommen e.d. afgebeeld worden. Af en toe wordt de grammatica ook ondersteund door tekeningen. Dat is onder meer het geval bij de preposities van plaats en richting.

Een pluspunt is hier dat de meeste grammaticale items cyclisch worden aangebracht en ingeoefend. Zo worden bijvoorbeeld in hoofdstuk 1 enkel de singularisvormen van de bezittelijke voornaamwoorden behandeld. Pas in hoofdstuk 5 biedt men de pluralisvormen aan, meteen een gelegenheid om ook nog eens de enkelvoudsvormen in herinnering te brengen.

PLUSPUNTEN

Bij de besprekingen van dit leermiddel overheersen de pluspunten ruimschoots. Een groot compliment voor de makers van *SpreekWijs 1.1* is in ieder geval wat de docent van CVO Antwerpen-Zuid noteerde: *"De cursisten waren zeer tevreden over het materiaal. Niet te moeilijk, niet te gemakkelijk. De examenresultaten lagen ook in de lijn van de verwachtingen."*

Het ruime aanbod aan uitgewerkte didactische ondersteuning is voor de docent heel positief: erg handig als leidraad voor bijvoorbeeld beginnende leerkrachten! De docen-

tenhandleiding (en website) bevat bovendien een overzichtelijk en praktisch uitgewerkt jaarvorderingsplan.

Zowel in de docentenhandleiding als op de website zijn heel wat hulpmiddelen en extra les- en oefenmateriaal terug te vinden. Zo vind je er kopieerbladen, infokloof oefeningen, prenten en draaikaarten. Allemaal mooi gemaakt (duidelijke foto's en afbeeldingen in kleur) en overdacht lesmateriaal. Wie de methode voor het eerst gebruikt, heeft hiermee wel heel wat extra afprint-, knip- en kopieerwerk.

In het leerkrachtenluik op *Knooppunt.net* is een compendium voorzien waarin de voornaamste werkvormen binnen de methode worden toegelicht. In dit deel lezen we o.a. meer over body grammar, carrousel, draaikaarten, informatiekloof oefeningen (A-B), TPR, mindmapping, mediators, rollenspellen, enz. Tevens op de website zijn in PDF-formaat een aantal afbeeldingen van gesugereerde mediators te downloaden (hart, blad met een t, ...)

Grammatica en woordenschat krijgen een plaats, maar er wordt functioneel mee omgegaan. Er wordt cyclisch gewerkt en de herhalingsmomenten staan in de docentenhandleiding ook expliciet aangeduid.

Er zijn veel didactische tips en suggesties om te differentiëren in de handleiding. Als docent krijg je de mogelijkheid om zelf de oefeningen te selecteren die bij je cursisten passen. Zo is er op kopieerblad 4.6 een A/B-oefening over een familiestamboom uitgewerkt, maar men geeft ook een vervangende oefening voor minder sterke cursisten waarbij de informatie ter beschikking wordt gesteld en de cursisten enkel de juiste namen in de hokjes moeten invullen.

De auteurs bieden een permanent evaluatiesysteem aan.

De luistercd's voor de cursisten vormen een duidelijke meerwaarde: de cursisten kunnen thuis de fragmenten opnieuw beluisteren en extra oefenen. De cd van de docent bevat nog extra luistermateriaal zodat de les fris en verrassend kan blijven.

Over de vaardigheden luisteren, lezen en schrijven zijn de besprekers zeker positief. Bij spreekvaardigheid werden wat meer kanttekeningen geplaatst (zie minpunten).

Een ander positief punt is dat het materiaal voor de cursist heel realistisch en authentiek is: dienstregelingen van De Lijn, treintickets, een blad uit een Vlaamse tv-gids, een pagina uit een supermarktfolder, een Belgische identiteitskaart, ...

Ook het aanbod aan extra digitaal oefenmateriaal voor de cursisten is zeker een pluspunt, maar daarbij worden toch door verschillende besprekers opmerkingen gemaakt (zie minpunten). Na het maken van de oefeningen online krijgt de cursist meteen een score en feedback.

MINPUNTEN

In de besprekingen vinden we terug dat er op verschillende niveaus toch wel wat storende fouten in het materiaal zijn geslopen: tikfouten, foto/illustratiefouten, volgordefouten, onduidelijkheden in de handleiding. Zeker aan dat laatste zou echt gesleuteld moeten worden. Waarschijnlijk is publicatiedruk of onvoldoende tijd om te proefdraaien hiervan de oorzaak? Dat is jammer. Een strengere revisie en een kritisch oog op de handleiding zouden zeker leiden tot een ver-

betering van het aangeboden materiaal. Een suggestie voor de tweede druk?

De methode wil vooral de nadruk leggen op luisteren en spreken. Dat is zeker voor beginners de correcte keuze. Zoals hoger gesteld, wordt die aandacht voor luisteren ook echt waargemaakt. Bij spreekvaardigheid werden er kansen gemist. De spreekoefeningen zijn soms te weinig uitgewerkt in de handleiding, springen te weinig in het oog of komen onder het kopje 'uitbreiding' terecht. De docent die het materiaal uitprobeerde, heeft systematisch ook de spreekoefeningen die opgenomen zijn onder de uitbreiding behandeld en zelfs nog extra spreekoefeningen toegevoegd. Zij gelooft echter niet dat beginnende NT2-docenten zonder een specifieke NT2-opleiding zelf tot die aanvullingen en prioritering zullen komen.

Het online oefenmateriaal ziet er op het eerste zicht veelbelovend uit. Het interactieve deel is onderverdeeld in oefeningen op o.a. woordenschat, grammatica en vaardigheden, en dit alles duidelijk geordend per hoofdstuk. Maar als je effectief een kijkje gaat nemen, kom je helaas tot de vaststelling dat nog niet alles beschikbaar is. Hopelijk komt dat snel in orde.

Een groot deel van het NT2-publiek beschikt niet over een computer met internetverbinding en – indien ze toch internet hebben – is de procedure om op de oefensite te geraken niet zo eenvoudig. Gelukkig dat docenten in hun centrum steeds vaker over een OLC met computers kunnen beschikken om samen met cursisten de procedure te doorlopen en de cursisten toch een online oefenplaats te bieden.

Ook bij de fotoset werden een aantal kansen gemist. De foto's worden gebruikt om thema's en deelthema's te introduceren en om de personages voor te stellen. Ze bevatten soms te weinig visuele uitdaging om echt spreken te ontlocken.

BESLUIT

SpreekWijs 1.1 is een aanrader en een aanwinst op de NT2-leermiddelenmarkt. Het is gemaakt door auteurs met een ruime ervaring en kennis van recente didactische inzichten en werkvormen.

Jes Leysen (red.)

Nathalie Vercauteren, Katrien Van Dyck, Paula Maris, Josée Van Laer (oud-studenten Postacademische Vorming Didactiek Nederlands aan Anderstaligen Universiteit Antwerpen)

Saskia Janssen (docent NT2 CVO Antwerpen-Zuid)

jes.leysen@ua.ac.be

KINDER- EN JEUGDJURY VLAANDEREN

In september is het nieuwe KJV-jaar weer van start gegaan. Duizenden kinderen en jongeren lezen ook dit jaar weer tien genomineerde boeken en brengen hun stem uit. Dat kan in begeleide leesgroepen, maar ook individueel. Alle informatie vind je op www.kjv.be.

*Nieuw vanaf dit jaar is de mogelijkheid om via de site kinderen hun zeg te laten doen over de boeken. Misschien iets om eens in de klas te proberen?
www.kjv.be/welke_boeken/groep.php*

T U S S E N D O O R

FILOSOFEREN MET EN VOOR KINDEREN EN JONGEREN

*De leraar-filosoof:
harlekijn, knecht of meester?*

Dat is de titel van een internationaal symposium dat op maandag 23 november 2009 in Brussel plaatsvindt. Het is een initiatief van het Vlaams netwerk voor Eigentijds FilosofieOnderwijs VEFO vzw.

KEYNOTE SPREKER: dr. Catherine McCall, University of Strathclyde Glasgow

DOELGROEP: leerkrachten basis- en secundair onderwijs en lerarenopleiders

PLAATS: Hendrik Consciencegebouw Brussel

*PROGRAMMA EN INSCHRIJVEN VIA
www.filosoferen.eu*